ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪ੍ਤਾ

ਬਨਾਮ

ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਜ

(2020 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 122)

20 ਮਾਰਚ, 2020

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਆਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 72 ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਕਿ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ- ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 72 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਆਯੋਜਿਤਃ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ-ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। – ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਤਸੀਹੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਦਲੀਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਕੋਕੋਨਵੀਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ - ਜਦੋਂ ਸ਼ਕਤੀ [2020] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1055 ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ-ਮਰਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ-ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ।

ਈਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 161: [2006] 7 ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 81; ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2014] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 609-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
[2006] 7 ਪੂਰਕ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 81 ਪੈਰਾ 10 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2014] 1 ਐਸਸੀਆਰ 609 ਪੈਰਾ 10 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2020 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 122.

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ
ਡਾ. ਏ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਸ਼ਮਸ ਖਵਾਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੀਤਾ ਚੌਹਾਨ, ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਰਾਣੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਚਾ ਸਿੰਘ, ਸਦਾਸ਼ਿਵ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ।
ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸਜੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸਵਾਤੀ ਘਿਲਦਿਆਲ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ,/ਮਨਨ ਪੋਪਲੀ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸ਼ਰਮਾ,/ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਭੁਵਨ ਕਪੂਰ/ਵਰੁਣ ਚੁੱਘ, ਦਿਗਵਿਜੈ ਡੀ, ਬੀਵੀ ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ।
ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨਃ
ਆਦੇਸ਼
1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।
2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਇਸ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ 20-03-2020 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 2.30 ਵਜੇ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ।

3. ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਦੋਸ਼ੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਏ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ ਖਵਾਜਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਵੇਰੇ 2.30 ਵਜੇ ਤੋਂ 3.15 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲੀ।

4. ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

5. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 02-03-2020 ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ 04-03-2020 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 18-03-2020 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6. ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:-(i) ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਸੀ; (ii) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 08-10-1996 ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜੋ ਕਿ 16-12-2012 ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ 16 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ; (iii) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ ਖਵਾਜਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

8. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ ਖਵਾਜਾ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਮਹਿਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ "ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ" ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਪੋਕਸੋ) ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੈੱਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਮਹਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਲਿੱਪਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਮਹਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਹਨ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੋਕਸੋ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਇਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਈਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2006) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 161 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"34. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 72 ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

(ਏ) ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਬੀ) ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਸੀ) ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ' ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਡੀ) ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਈ) ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹੈ।

35. ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਿਆਂ ਮਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇੱਕ ਮੁਆਫੀ/ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮੁਆਫੀ/ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਓਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਏਪੁਰੂ ਸੁਧਾਕਰ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 08-10-1996 ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 16-12-2012 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਾਇਤਰੀ ਬਾਲ ਸੰਸਕਾਰ ਸ਼ਾਲਾ, ਨਾਰਾਇਣਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ, ਜੋ 12-12-2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਡਾ. ਏ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ 12-12-2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਏ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 30-08-2018 ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ-II, ਪ੍ਰਯਾਸ, ਦਿੱਲੀ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ 21-12-2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

14. ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1301 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 19-01-2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2020 ਦੀ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀਆਰਐੱਲ) ਨੰਬਰ 547 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 20-01-2020 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

15. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
16. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਾਂਕੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਮਹਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਈਪੁਰੂ ਸੁਧਕਰ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਅਤੇ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਚੌਹਾਨ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 72 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

17. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ ਖਵਾਜਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ ਖਵਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਅਸੀਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 40 ਆਫ 2020 (29-01-2020) ਅਤੇ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 65 ਆਫ 2020 (ਮਿਤੀ 14-02-2020) ਅਤੇ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 121 ਆਫ 2020 (19-03-2020) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ।

20. ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਮਹਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

21. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

22. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

